

ТЕНДЕНЦІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ РОЗВИТКУ ОРГАНІЧНОГО ФЕРМЕРСТВА В КРАЇНАХ З РИНКОВОЮ ЕКОНОМІКОЮ

Андрієць С.В. – *магістрант*

Панкєєв С.П. - *науковий керівник – к.с-г. наук, доцент, ДВНЗ «ХДАУ»*

Взагалі екологічні харчові продукти сприймаються як більш безпечні для здоров'я людини. Використання прискорювачів росту, штучних антиоксидантів та барвників, інших хімічних речовин у тваринництві значно впливає на сприймання та відчуття споживачів. Швидкий розвиток біотехнологій, прискорення темпів створення і використання генетично модифікованих організмів також повертає попит населення до екологічно чистих м'ясних продуктів [2].

Такі стандарти регулюють процеси виробництва та переробки продукції. Кожний виробник харчових продуктів, який продає продукцію з етикеткою «органічне», повинен мати сертифікат департаменту сільського господарства і бездоганно виконувати вимогу зазначених стандартів [3].

Ріст чисельності населення на земній кулі спонукає до збільшення виробництва продуктів харчування. Одним з найбільш повноцінних харчових продуктів, є м'ясо. Виробництво м'яса свиней та птиці в світі постійно збільшується [5]. В останні десятиліття спостерігається його значна індустріалізація, висока концентрація що негативно впливає на здоров'я тварин та якість отриманої від них продукції. Окрім цього за останні роки свинарство в усьому Світі зіткається з цілою низкою проблем, це подорожчання енергоносіїв, прийняття країнами ЄС низки законів про захист тварин та захист навколишнього середовища, конкуренція на глобальному ринку з виробниками, які мають переваги в вигляді помірнього клімату та дешевих кормів, підвищення вимог споживача до якісних показників м'яса [1]. Тому і ціни на таку свинину будуть вищими. В розвинених країнах Європи та Північної Америки ця свинина продається під відповідними марками і має значно вищу ціну. В Україні та країнах СНД ринок такої продукції відсутній, що гальмує розвиток органічного свинарства. Як фрагмент такого виробництва собою представляє однофазна технологія виробництва свинини з використанням глибокої піщано-соломяної підстилки, яка дозволяє до мінімуму звести стресові явища під час вирощування свиней та є більш природною для свиней.

Вивчення даної проблеми показало, що для більшості країн з розвинутою ринковою економікою характерний високий рівень спеціалізації і концентрації сільськогосподарського виробництва та послідовне переведення галузі на індустріальну основу.

Саме під впливом цих факторів формувалися розміри і кількість фермерських господарств у США. Останніми роками традиційні американські ферми середнього розміру все більше втрачають домінуюче значення, і їм на зміну приходять великі фермерські господарства. Так, у 1935 році існувало 6,8 млн. ферм, у 1950 – 5,6 млн., а в 2002 році їх кількість скоротилася до

2,1 млн. (за даними Євростату). Загальна площа їхнього землекористування становить 42 млн. га. У середньому на одну ферму припадає майже 180 га ріллі та близько 80 корів. При цьому є багато фермерів, які утримують по 500 і більше корів. Основними виробниками товарної продукції сільського господарства є великі ферми, кооперативні об'єднання і корпорації, середній розмір яких становить 1000 акрів (400 га) землі. 28% таких ферм виробляють 90% товарної продукції сільського господарства країни.

Найбільший валовий грошовий дохід мали 39 тис. фермерських господарств (1,8% загальної їх кількості) з обсягом реалізації

Продукції понад 500 тис. доларів. Саме на них припадає найбільша частка чистого доходу – понад 22 млрд. доларів (40%). При цьому слід зауважити, що і валовий, і чистий дохід збільшуються на відповідні урядові платежі фермерам. Діяльність господарств з обсягом реалізації до 10 тис. доларів виявилася збитковою, а таких ферм у країні – 59%, хоча на їх долю припадає лише 2,2% реалізованої продукції [1]. Тільки дотації держави дають змогу цим фермерам вести господарство і не банкрутувати. Якщо ферма продає продукції на суму понад 10 тис. доларів, то вона вже рентабельна.

Нині у США нараховується близько 1,5 млн., або 70% від загальної кількості, сімейних (індивідуальних) ферм, власники яких разом зі своїми сім'ями здійснюють повсякденне керівництво виробничою та економічною діяльністю ферми, виконують основний обсяг сільськогосподарських робіт. У цих господарствах зосереджено 60% сільгоспугідь країни, а їх питома вага у реалізації сільськогосподарської продукції становить майже половину.

У цій країні розвиваються також партнерські (сумісні) і корпоративні ферми. Перші з них – це об'єднання кількох сімей, які знаходяться у родинних відносинах. Керівництво фермою вони здійснюють спільно, а відповідальність за результати діяльності несуть пропорційно до розмірів об'єданого капіталу. Ферми нагадують собою господарські товариства з повною відповідальністю, але на відміну від них базуються не на найманій праці, а на праці членів сімей, що організували дану ферму. Корпоративні ферми – це господарські товариства, здебільшого акціонерні та з обмеженою відповідальністю, серед яких бувають і сімейні корпорації. Характерною їх особливістю є те, що управління ними здійснюється найманим персоналом. Вони є найбільшими як за розмірами землекористування, так і за обсягом виробництва валової продукції сільського господарства. Тут функціонує незначна частина (до 10%) так званих спільних ферм, які шляхом об'єднання власності кількох осіб ведуть підприємницьку діяльність. Їх питома вага у виробництві і реалізації продукції не перевищує 8...12%.

Останніми роками активно відбувається процес концентрації капіталу й виробництва в аграрному секторі цієї країни. Розвиваються великі сільськогосподарські корпорації і так звані аграрні цехи торгово-промислових компаній. Разом з тим, скорочуються земельні наділи у приватній власності, майже 40% усіх земельних площ уже перебувають у державній власності. Щорічно перестають існувати близько 40 тис. дрібних фермерських

господарств. Американські економісти передбачають, що в найближчі роки кількість фермерських господарств скоротиться до 1,2 млн., а 50 тис. великих ферм вироблятимуть три чверті всієї сільськогосподарської продукції.

Канада, маючи 30 млн. чоловік населення, виробляє понад 50 млн. тонн зерна, близько 3 млн тонн м'яса. Тут налічується 77 млн. га сільськогосподарських угідь, у тому числі 46 млн. га ріллі і багаторічних насаджень. У сільському господарстві зайнято близько 500 тис. чоловік. Найвищу питому вагу мають фермерські господарства розміром від 120 до 160 га сільгоспугідь. Провідна галузь сільського господарства країни – рослинництво, яке не лише забезпечує її населення продуктами харчування та промисловість сировиною, а й експортує значну кількість продукції. Досягнення країни в сільському господарстві – це результат вдалої концентрації виробництва, а також застосування інтенсивних технологій, які ґрунтуються на досягненнях науки і передового досвіду фермерських господарств. Характерною особливістю є те, що майже 80% фермерських господарств об'єднані в кооперативи, які займаються матеріально-технічним забезпеченням фермерів, переробкою й реалізацією виробленої продукції. Шляхом переговорів між урядовими структурами і кооперативами вирішуються такі важливі для фермерства питання, як рівень цін на сільськогосподарську продукцію, розміри бюджетного фінансування сільського господарства, надання дотацій фермерам тощо.

Для фермерів Канади встановлено пільгове кредитування, суть якого полягає в тому, що фермери з доходами від 100 до 250 тис. канадських доларів за рік платять податок у розмірі 1% від одержаної суми доходу. Певну роль у забезпеченні стабільності

Фермерських господарств відіграє і діючий тут закон “Про фермерську заборгованість”. Він передбачає створення в кожній провінції спеціальних рад для регулювання розрахунків між економічно слабкими фермерськими господарствами та їх кредиторами.

У країні забезпечується захист інтересів фермерів, що виробляють м'ясо, від іноземних конкурентів. Ввезення його в країну обмежено квотами. На імпорту цього продукту встановлено відповідний податок, який при підвищенні квот зростає на 25%. Тут діє інспекція, що здійснює контроль за якістю м'яса, яке виробляється фермерами. Перевіряється наявне в країні стадо великої рогатої худоби та худоба, що імпортується. Контролю підлягають також санітарно-гігієнічний стан забійних пунктів, м'ясокомбінатів, придатність м'яса для споживання тощо.

У країнах Європейського союзу (ЄС) основу сільськогосподарського виробництва становлять фермерські господарства, розміри яких дещо менші, ніж у США і Канаді. За даними Євростату, у 2002 р. в середньому на одне фермерське господарство припадало земельних угідь у Данії – 40, Франції – 42, Німеччині – 36, Голландії – 15, Італії – 6, Бельгії – 14 і Греції – 4 га. Середній розмір фермерського господарства країн ЄС становив 20 га. У цих країнах простежується тенденція до скорочення чисельності фермерських господарств,

кількість яких щорічно зменшується на 3...6%. Характерною особливістю розвитку фермерства в цих країнах є орієнтація виключно на виробництво продовольства. Сировина непродовольчого призначення в них майже не виробляється, 4/5 всієї продукції спрямовується на продовольчі цілі.

Серед країн Євросоюзу перше місце з виробництва сільськогосподарської продукції в розрахунку на душу населення, згідно з даними Євростату, належить Данії. Сільське господарство цієї країни є одним з ключових секторів економіки, здатним задовольнити потребу 16 млн. чоловік у продуктах тваринного походження.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Аграрний сектор України до шляху євроінтеграції: монографія / [Авт. кол.: М. Бетлій та ін.]; за ред. О. М. Бородіної. – Ужгород: УВА, 2006. – 496 с.
2. Александров Г.А. Что такое эффективность экономики / Г.А. Александров. – М.: Экономика, 1984. – 65 с.
3. Андрійчук В.Г. Ефективність діяльності аграрних підприємств: теорія, методика, аналіз: [Монографія] / В.Г. Андрійчук. – К.: КНЕУ, 2005. – 292 с.
4. Андрійчук В.Г. Теоретико-методологічне обґрунтування ефективності виробництва / В.Г. Андрійчук // Економіка АПК. – 2005. – № 5. – С. 52-63.
5. Андрійчук В.Г. Сучасна аграрна політика: проблемні аспекти / В.Г. Андрійчук, М. В. Зубець, В.В. Юрчишин. – К.: Аграрна наука, 2005. – 365с.
6. Бабич М.М. Сучасний стан та перспективи розвитку фермерських господарств на Миколаївщині / М.М. Бабич // Економіка АПК. – 2001. – № 7. – С. 35-37.

УДК 636.082.1

ФАКТОРИ ВПЛИВУ НА ПОКАЗНИКИ ВІДТВОРНИХ ЯКОСТЕЙ КОБИЛ ШВИДКОАЛЮРНИХ ПОРІД

Гавріков Є. Д. – студент 4 курсу

Соболь О.М. - науковий керівник к. с-г н., доцент ДВНЗ «ХДАУ»

Постановка проблеми. Від початку 90-х років минулого століття в конярстві чітко простежуються два процеси: скорочення поголів'я та розширення використання світового генофонду (насамперед, у спортивному конярстві та у призовому спорті). В останній період загальний стан племінного конярства значно погіршився. Кількості поголів'я, що є в Україні, недостатньо для ведення ефективною селекційної роботи з породами. За даними Держплемреєстру за 2014 рік налічується 18 порід, при цьому чисельність порідних коней складає 3625 гол., яка у порівнянні з 2008 роком зменшилась на 3913 гол. (або на 51,2 %). У господарствах усіх категорій чисельність коней за